

KAIDO LAURITS

SAKSA KULTUURROMAVALITSUS
EESTI VABARIIGIS
1925 – 1940

MONOGRAAFIA JA ALLIKAD

TALLINN 2008

SISUKORD

KASUTATUD LÜHENDEID	5
SISSEJUHATUS	6
Allikad ja historiograafia	8
Töö eesmärgid ja ülesehitus	21
1. TAUST: BALTISAKSA RAHVUSGRUPI DEMOGRAAFILINE ARENG ALATES 19. SAJANDI TEISEST POOLEST JA OLUKORD EESTI VABARIIGI ISESEISVUSE ESIMESTEL AASTATEL	25
1.1. BALTISAKSA RAHVUSGRUPI DEMOGRAAFILINE ARENG ALATES 19. SAJANDI TEISEST POOLEST KUNI ÜMBERASUMISENI III <i>REICH</i> I	25
1.2. BALTISAKSLASED VABADUSSÕJA AJAL JA EESTI VABARIIGI ISESEISVUSE ESIMESTEL AASTATEL KUNI VÄHEMUSRAHVUSTE KULTUURROMAVALITSUSE SEADUSE VASTUVÕTMISENI	29
2. VÄHEMUSRAHVUSTE KULTUURROMAVALITSUSE SEADUS JA SAKSA KULTUURROMAVALITSUS 1925–1940	41
2.1. EESTI VABARIIGI VÄHEMUSRAHVUSTE KULTUURROMAVALITSUSE SEADUS	41
2.1.1. Kultuurautonoomia idee ajaloost ja vähemusrahvuste õiguste küsimus Eesti Vabariigi esimestes riiklikes aktides	41
2.1.2. Kultuurautonoomia-alased seaduseelnõud I ja II Riigikogus 1921–1925	48
2.1.3. “Eesti Vabariigi Vähemusrahvuste kulturomavalitsuse seadus”	60
2.2. SAKSA KULTUURROMAVALITSUS EESTI VABARIIGIS 1925–1940	69
2.2.1. Eesti Vabariigi Saksa Kulturomavalitsus 1925–1933	69
2.2.2. Eesti Vabariigi Saksa Kulturomavalitsus 1933–1940	85
3. SAKSA RAHVUSGRUPI KULTUURI- JA HARIDUSELU NING MAJANDUSLIK OLUKORD EESTI VABARIIGIS 1918–1940	104
3.1. SAKSA KOOLI- JA KULTUURIELU EESTI VABARIIGIS	104
3.1.1. Saksa kultuurvalitsuse haridusosakonna tegevus saksa koolielu korraldamisel	104
3.1.2. Saksa kultuuriosakonna tegevus ja kultuurielu	119
3.2. SAKSA RAHVUSGRUPI MAJANDUSLIK OLUKORD	128
3.2.1. Sakslased maal	128

3.2.2. Sakslased linnas	136
KOKKUVÕTE	144
ZUSAMMENFASSUNG	
Die Deutsche Kulturselbstverwaltung und die deutsche Minderheit in der Estnischen Republik von 1925 bis 1940. Monographie und Quellen	151
KASUTATUD ALLIKAD JA KIRJANDUS	165
SAATEKS ALLIKATELE	186
DOKUMENDID JA MATERJALID	188
ISIKUNIMEDE REGISTER	638
DOKUMENDILOEND	647